
O terapii

PAVEL ROUBAL

WWW.AMBULANCEROUBAL.CZ

Zdravotní pojišťovny

Škoda (209)

ZPMV (211)

VZP (111)

O TERAPII

Pavel Roubal

V roce 2000 promoval na Karlově universitě, obor psychologie. Od té doby pracoval sedm let v psychiatrických léčebnách v Jihlavě a v Horních Beřkovicích. Posledních šest let pracuje na Psychosomatické klinice a ve vlastní soukromé praxi (www.pavelroubal.cz) v Praze.

Psychoterapeutický výcvik získal v Institutu rodinné terapie a psychosomatické medicíny v Liberci a v Gestalt institutu v Praze, kde také absolvoval výcvik v supervizi.

Pavel Roubal je ženatý a má dva syny. S rodinou bydlí v domě v Roztokách u Prahy.

Začal jsem si zapisovat postřehy z psychoterapie. Domýšlel jsem, co mě napadalo k mojí práci. Kapitoly vznikaly jako vlaštovčí hnízdo - doufám, že se z něj vylíhnou další myšlenky.

V Roztokách, 2014

Věnuji mým rodičům.

PSYCHOTERAPIE

Lidé vždy potřebovali probírat s někým své starosti. Ženy mají díky větší potřebě vztahu většinou k terapii blíž. Muži se obvykle přes stud ze selhání musí k terapii prodrat.

Rozhovor s blízkým člověkem prosadil Freud jako řemeslo - vznikla psychoterapie. Vzdělaný člověk s neobvyklým porozuměním má od té doby právo žít se důvěrným rozhovorem. Jako v každém cechu musí ale i v psychoterapii ctít regule řemesla: nesmí nic z rozhovoru prozradit, nesmí škodit a nesmí vztah s nemocným člověkem zneužít.

Psychoanalýza byla ovšem jen pro bohaté pacienty nebo chudé lékaře. Až alkohol po válce u nás prosadil psychoterapii v řadách "dělníků a rolníků". I obyčejní muži, kterým hrozil rozvod nebo ztráta zaměstnání, přiznali psychoterapii její místo, když se šli léčit na protialkoholní oddělení.

Drogy zase vtáhly rodiny - kde se nemluvilo otevřeně nebo vůbec - o několik desetiletí později do rodinné terapie.

A psychosomatika? Nejsm si jistý, komu slouží více: jestli pacientům, které směřuje do psychoterapie, když si tělo našlo cestu, jak zakrýt pocity, nebo lékařům, aby začali brát vážně jeden druhého a psychoterapeuty jako rovnocenné kolegy (a pochopitelně naopak).

PSYCHOTERAPIE A JÁ

Odmala mě lákala mechanika. Touha vystihnout, jak se stroj pohybuje a čím to, že se nezhroutí. Dynamika a statika, tahy a tlaky, síly a vztahy.

I můj otec jako strojní inženýr chápal dění v životě a ve světě podobným způsobem. Překvapivě se ale nakonec ocitl na opačné straně, než stojí technika - stal se humanistou, věřícím člověkem a disidentem. Nevím, jestli by obstál v dnešním světě - ale rozhodně by byl potřeba...

Maniodepresivní psychóza ho navštívila dvakrát; podruhé její tíhu neunesl a zvolil si odchod ze života. Myslím, že táta byl pro mě jeden z důležitých popudů vyučit se psychoterapii.

A že nepíšeš o mámě? Dobře vím, že bez ní by vlastně nebylo nic.

ŘEMESLO, NEBO POSLÁNÍ

Freud založil psychoterapii jako živnost. Pravděpodobně, jako já (a jako Židé obecně), chápal peníze jako spojení se životem. Aby její léčebná síla byla dostupná všem, prosazovali a prosazují ji někteří kolegové do nemocnic. Vedle lékařství se tak z ní stávalo poslání. V současném zdravotnictví tedy vzbuzuje v psychoterapeutech samaritánské sklony. Mimo zdravotnictví ale bývá zase terapeut sváděn k ziskuchtivosti.

Oba typy psychoterapeutů (ve zdravotnictví a mimo) tvoří v současné době jakési krachující manželství, kterému v rozvodu brání strach z nepřejících státních úředníků. Škoda, že jsme si nevytvořili lépe fungující svazek v našem cechu...

JAK SE STÁT TERAPEUTEM

Člověka napadne věnovat se starostem ostatních. A také chce porozumět sobě. Začne hledat podobně smýšlející lidi, číst knihy a poslouchat přednášky zkušenějších.

Vlastní starosti ho - v lepším případě - upozorní, že by si měl zamést před vlastním prahem, a tak vyhledá psychoterapeutický výcvik. Freud se analyzoval sám; analytici procházeli mnohaletou psychoterapií... a dnešní výcvik je založen podobně - především na sebepoznání.

NEMOCNICE A ŽIVNOST

Učednická léta má člověk strávit pod vedením mistra - k tomu slouží v psychoterapii supervize. Učeň zkouší léčit lidi s různými starostmi a radí se s mistrem. V nemocnici je zkušených více pohromadě, a tak se vyplatí vyučit se tam. Hierarchie nemocnice a nízká mzda často člověka donutí začít provádět psychoterapii samostatně. Jestliže se sám stane mistrem oboru, brání tomu už jen zdravotní pojišťovny, které nové pracoviště vytvoří zřídka. A tak míří kroky psychoterapeutů do vlastních kanceláří s cedulkou "poradenství", kterou jedinou berňák uznává.

Současnost si říká o samostatné řemeslo psychoterapeutické, které by zodpovědně sloužilo jak v nemocnicích, tak mimo nemocnice.... a bylo by dostatečně uznávané a placené všude. Snad vznikající cech psychoterapeutický doroste životaschopnosti.

Snad politiky a mocné jejich vztahové a osobní starosti přimějí díky vlastní zkušenosti přidělit psychoterapii zasloužené místo ve společnosti.

ALKOHOLICI

Dostat se do spárů jakékoliv závislosti je zničující. Chybějí pádné důvody, aby se jí člověk vymanil z moci. Proto také musí alkoholik zjistit sám, že se z víru, který ho táhne ke dnu, nedostane bez podaného lana. Každý závislý si pak hledá vlastní léčebnou cestu, které je v dané životní fázi schopen. Je velký rozdíl být ambulantním terapeutem pro alkoholika, který nechce přestat pít, ale potřebuje svoje starosti sdílet a zbavovat se jejich tíhy, a být neústupným terapeutem v léčbě, který s ostatními kolegy střeží baštu abstinence.

SCHIZOFRENICI

Péče o tyto pacienty vyžaduje velkou trpělivost a nadhled. Schizofrenikova pozornost je neustále strhávána turbulencemi myšlenek a pocitů - a svůj let řídí jen s velkým vypětím. V období většího klidu se s terapeutem může připravovat na obtížný přelet přes psychotický záchvat. Tehdy se ale terapeut především spoléhá na sílu léků.

PORUCHY OSOBNOSTI

Jde o rozhodující rys osobnosti, který převáží v životě člověka: v jeho chování, prožívání i vztazích. Sebestřednost takového pacienta je velkou překážkou ve vztazích, ať už je dána úzkostlivostí, narcismem nebo závislostí, histriónstvím či asociálností.

V terapii takoví lidé rozezní struny odmítání a vzteku. Přes ně je velmi těžké nalézt k nim důvěrný vztah.

ÚZKOSTNÍ A PSYCHOSOMATIČTÍ PACIENTI V TERAPII

Úzkost je přítomna ve všech psychických potížích. Člověk se dostal do úzkých jak psychicky, tak zúžením měkkých orgánů díky napjatým zbytnělým svalům. Děje-li se to často, upevní se psychosomatický symptom.

Úzkostný člověk se zoufale upíná k rodičovské péči terapeuta, a tak velmi často rychle odchází hledat pomoc jinde, když zjistí, že dětské potřeby nebudou naplněny.

Terapeut musí některé zoufalé potřeby naplnit, ale současně zůstat s dospělou částí pacienta, aby ho na dění upozorňoval a vztahoval tyto potřeby k pacientovu běžnému chování v životě.

Neuroticky úzkostní pacienti si většinou více uvědomují, jak jejich úzkost souvisí se vztahy. Psychosomatictí mají výhled krytý clonou z naléhavých bolestí a dalších tělesných potíží. Proč odstraňovat tělesný příznak rozhovorem? ptají se.

Psychosomatická onemocnění vidíme jako chronická - dlouhodobá. Příkladem je Crohnova choroba, u které zdravotnictví předpokládá ústup obtíží, ale ne uzdravení.

Při dlouhodobé terapii ale přece nalézáme také chronické stereotypy v chování pacienta a dlouhodobě ustálené pokřivené vztahy s nejbližšími. Těm odpovídá mapa vztahů v pacientově hlavě. Díky terapii může psychosomatický pacient tuto mapu rozkrýt, pochopit a prostřednictvím vyjasnění rodinných vztahů objevuje jejich zdravou mapu. To ovšem nejde bez zajištění lékařem a většinou ani bez péče o svalové uvolnění (fyzioterapie).

A nepřipadaly přitom dříve pacientovi rodinné stereotypy chronické a nezměnitelné? Myslím si tedy, že psychosomatický pohled na terapii přepisuje kritéria diagnóz.

A psychosomatické symptomy? Slouží jak pacientům, které směřují do psychoterapie, když si tělo našlo cestu, jak zakrýt pocity, tak lékařům, aby začali brát vážně jeden druhého a psychoterapeuty a fyzioterapeuty jako rovnocenné kolegy. A aby se spolu všichni naučili o pocitech nejen pacientových hovořit.

DEPRESIVNÍ

Smutní lidé postrádají sílu. Podtlakem ji vytahují z terapeuta, který si pak připadá neschopný a vystrašený.

Bývá dobré nedělat závěr o depresivním pacientovi po jednom setkání. S týdenním odstupem se může ukázat, že šlo o výkyv nálady. Také mohu mezitím s pacientovým svolením probrat své dojmy s ošetřujícím lékařem.

Závažnost smutku většinou spolehlivě zrcadlí spánek. O čem pacient přemýšlí, když nemůže usnout, bývá užitečná otázka.

Psychiatr je v takových případech velmi důležitým kolegou. Někdy se pro depresivního pacienta stanou terapeut a psychiatr jedinými lidmi, s kterými je schopen mluvit.

ODRŮDY TERAPIE

Nejbližší je mi individuální terapie. Vyhovuje mi ponořit se v důvěrném rozhovoru do života pacienta, společně prozkoumávat taje jeho prožívání a luštit mapu jeho životních cest.

Rodinná terapie je mocná - tedy jestliže dobře vystihneme, jak vypadají vztahy v rodině, a nebo dokonce vytvoříme vhodné prostředí, ve kterém si to její členové sdělí navzájem. Setkání jsou ale méně častá a důležitější je, co se odehraje mezi setkáními. Rodina, jako každý systém, je velmi živý organizmus. A my jeho životnost ještě všemožně podporujeme. Zveme si členy v různých kombinacích. Navíc občas někdo nepřijde, odmítne přijít... nebo nepřijde nikdo - to poměrně často.

Skupinová terapie je společenství, které je na cestě. Každý seznamuje ostatní se svým příběhem a oni se mu snaží porozumět a přidat svůj pohled. Výprava ale musí mít vůdce, pomocníka, ale také "příživníka", vzpurného člena... a také pravidla, která cestovatelé často nechtějí dodržovat. Začnou si vytvářet podskupinky a zamilovávat se, až jim skupina najednou překáží. Skupinová terapie je jako vesnice - hodně z toho, co se v ní stane, se dá v terapii zužitkovat. Musí si ale vytvořit pravidla, za jakých funguje. To je role terapeutů.

Párová terapie má smysl, pokud je vztah živý, je jen nemocný a ti dva lidé mají za sebou delší úspěšný úsek společné cesty. Jinak jde většinou o asistovaný rozchod.

KDY DO TERAPIE?

V jakém věku do terapie? Myslím, že pro individuální psychoterapii je nejvhodnějším obdobím prostředek života, snad mezi pětadvaceti a pětáctyřiceti. Tehdy je ještě člověk dost tvárný, a přitom již má se sebou větší zkušenost. V mladším věku ještě musíme brát velký ohled na podmínky v rodině. A ve starším věku zase na ubývající energii.

S párovou terapií je to podobně - vztah musí již mít něco za sebou, a přitom ještě být tvárný.

Přijde mi tedy, že období před individuální terapií je vhodné spíš pro rodinnou terapii.

Skupinová terapie je prostředí, které asi snese největší věkové rozpětí - tak jako ve vesnici žijí staří i mladí.

PSYCHIKA A TĚLO V TERAPII

Pacient přichází do psychoterapie, aby především hovořil. Proto si tak nanejvýš podáme ruku. Přitom ale dotek a svalové uvolnění se díky spojitým nádobám tělo-psychika šíří i do duševní oblasti. Velice rád spolupracuji s maséry a fyzioterapeuty. Někdy se dokonce většina terapie odehrává právě v jejich rukou. Pokud to pacient dovolí, sdílíme svoje pohledy na pacienta, což obě terapie obohatí.

SUPERVIZE

Začínající terapeut bere supervizora jako mentora. Jak stárne, mění se strach v úctu a provinilost v kolegiální úlevu.

Supervize obnovuje terapeutické síly a podporuje terapeutický cech. Stává-li se terapeut emocemi již příliš nasyceným, supervize roztok zahřeje, aby se rozpustily. Pokud ani supervize nepomáhá, je na čase považovat roztok za zcela nasycený a začít se věnovat neterapeutické práci - učit, supervidovat...

PRACOVNA

Jak by měla vypadat místnost, kde probíhá terapie? Zkusme si projít cestu pacienta: přichází většinou s nejistotou a potká neznámého člověka na cizím místě. Vyjít mu vstříc, podat mu ruku, usmát se - to je asi přirozené. Pozvat ho, aby si sedl na pohodlné křeslo a je-li horko, nabídnout sklenici vody. Křesla tedy musí být dvě a měla by být stejná. Ne přímo proti sobě a ne daleko od sebe... tak akorát.

Pracovna má být domácká a uklizená. Zbytek je už na terapeutovi.

SNY

Když mi pacient začne vyprávět o snech, jde jen o přirozené pokračování terapie, jako když den plynule přechází v noc. Vzhledem k tomu, že vědomí během spánku přestává být bdělé, přestávají i sny být věcí rozumu a rozeznávají emoce, které se v člověku městnají, když je bdělost střeží.

Zamyšlení nad sny je mým posledním stéblem na stavbu hnízda, kde by se mohly líhnout další myšlenky vás, čtenářů. Dokončené uklidňuje, ale nudí :-)

Přeji vám hodně inspirace...

© Pavel Roubal 2014

© Fotografie na titulní stránce: Stanislav Boloňský

Vydala Psychosomatická klinika s.r.o. 2013

WWW.AMBULANCEROUBAL.CZ

Zdravotní pojišťovny

Škoda (209)

ZPMV (211)

VZP (111)

735 123 717

Umělecká 4, Praha - Letná
